VAS eduskuntaryhmä
Linjapaperi sote-järjestöjen rahoituksesta 5.11.2026

Sosiaali- ja terveysjärjestöjen toiminta turvattava

Sosiaali- ja terveysjärjestöt ovat olennainen osa suomalaista kansalaisyhteiskuntaa ja hyvinvointivaltiota. Järjestöt ehkäisevät ongelmia, tarjoavat matalan kynnyksen apua ja tukea, vahvistavat osallisuutta ja yhteisöllisyyttä sekä auttavat ihmisiä tilanteissa, joissa julkiset palvelut eivät heitä tavoita. Järjestöt tuovat ihmisten kokemuksia ja ääntä yhteiskunnalliseen keskusteluun ja päätöksentekoon.

Pääministeri Orpon hallituskaudella sote-järjestöjen valtionavustuksiin on kohdistettu historiallisen suuret, noin 50 prosentin leikkaukset. Leikkaukset ovat johtaneet toimintojen supistamiseen ja lopettamiseen, henkilöstövähennyksiin sekä koko järjestökentän tulevaisuutta koskevaan epävarmuuteen. Tämä on tapahtunut siitä huolimatta, että eduskuntapuolueet olivat aiemmin parlamentaarisessa työssä sitoutuneet sote-järjestöjen rahoituksen pitkäjänteisyyteen.

Seuraavalla vaalikaudella tarvitaan sekä korjausliike sote-järjestöjen rahoitukseen että uudistus, jolla järjestöjen toiminnalle rakennetaan pysyvä, riittävä ja ennakoitava rahoituspohja. Samalla on turvattava kansalaisjärjestöjen riippumattomuus ja niiden oikeus toimia yhteiskunnallisina vaikuttajina.

Järjestöjen avustaminen on kustannustehokas tapa edistää hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta.

Sote-järjestöjen toimintaedellytysten turvaamiseksi:

- **Sote-järjestöjen rahoitukseen on tehtävä merkittävä tasokorotus.** Orpon hallituskaudella toteutettuja leikkauksia on peruttava ja ensi vaalikaudella on rakennettava järjestöjen rahoitukselle uusi, kestävä perusta.
- **Järjestöille on taattava rahoitusrauha koko vaalikaudeksi.** Tulevan hallituksen on sitouduttava hallituskauden alussa sote-järjestöjen valtionavustusten vähimmäistasoon koko vaalikaudeksi. Järjestöjen ei pidä joutua vuosittain pelkäämään uusia leikkauksia tai tekemään toimintaansa koskevia ratkaisuja lyhytaikaisen rahoituksen varassa.
- **STEA-rahoitusta on uudistettava pitkäjänteisemmäksi ja vähemmän byrokraattiseksi.** Rahoituksessa on siirrettävä painopistettä nykyisestä sirpaleisesta ja siiloutuneesta avustusrakenteesta yleisavustuksiin. Avustukset tulee lähtökohtaisesti myöntää vähintään kolmeksi vuodeksi. Näin järjestöt voivat suunnitella toimintaansa pitkäjänteisesti ja voimavaroja vapautuu jatkuvasta hakemisesta ja raportoinnista varsinaiseen toimintaan.
- **Kansalaisjärjestöjen riippumattomuus ja oikeus vaikuttaa on turvattava.** Neuvonta, edunvalvonta ja yhteiskunnallinen vaikuttaminen ovat kansalaisjärjestöjen perustehtäviä. Valtionavustuksen saaminen ei saa edellyttää järjestöiltä pidättäytymistä yhteiskunnallisesta vaikuttamisesta tai julkisen vallan arvostelemisesta. Järjestöjen autonomia ja vaikuttamistehtävä on tunnustettava selkeästi valtionavustuspolitiikassa ja kansalaisyhteiskuntaa koskevissa linjauksissa.
- **Järjestöjen toiminta on turvattava kaikkialla Suomessa.**
  Järjestöt toimivat myös sellaisilla paikkakunnilla, joissa julkisia palveluita on huonosti saatavilla.

Järjestöt tunnistavat paikallisia erityistarpeita ja pystyvät vastaamaan niihin nopeasti. Ne lisäävät ihmisten turvallisuutta ja vahvistavat paikallista elinvoimaa. Järjestöjen rooli alueellisen yhdenvertaisuuden edistäjänä tulee huomioida valtionavustuksissa ja järjestöjä on kuultava laajasti avustuspolitiikkaa linjattaessa.

- **Keskus- ja liittojärjestöjen toimintaedellytykset on turvattava.** Valtakunnalliset järjestöt kokoavat eri ihmisryhmien ääntä päätöksentekoon, tuottavat tietoa, kouluttavat, kehittävät toimintamalleja sekä tukevat paikallisia ja alueellisia järjestöjä ja vapaaehtoisia. Toimiva kansalaisyhteiskunta tarvitsee ruohonjuuritason toiminnan lisäksi vahvat valtakunnalliset rakenteet ja riittävät resurssit niiden ylläpitämiseen.

Sosiaali- ja terveysjärjestöjä ei pidä nähdä julkisten palvelujen halpana korvikkeena tai pelkästään valtionavustusten kohteena. Ne ovat itsenäisiä kansalaisyhteiskunnan toimijoita, jotka rakentavat yhteisöllisyyttä, ehkäisevät ongelmia, auttavat ihmisiä ja vahvistavat demokratiaa. Seuraavan hallituksen tehtävänä on palauttaa järjestöille mahdollisuus tehdä tätä työtä pitkäjänteisesti ja riippumattomasti.